

Выходзіць
з 20 снежня
1945 года

НАСТАЎНІЦКАЯ

ВЫДААННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 10 (5341)
Аўторак,
29 студзеня
2002 года

Падзея

Барысаў собраў сяброў

24-27 студзеня прайшло II міжрэгіянальнае свята дзіцячай харэаграфіі "Барысаўскі прыстанак", прысвечанае 900-годдзю горада Барысава. На самых розных пляцоўках старажытнага места (цяперашняга раённага цэнтру) сустрэлі гісторыю і сучаснасць, статыку і рухомасць, скамяняла вечнасць і жывае маладосць са сваім неад'емным ва ўсе часы атрыбутам - танцамі...

А на вялікім рахунку, сустрэлі дзве прыгожыя беларускія легенды. Адна з іх сягае аж у 1102 год, калі полацкі князь Барыс Усяслававіч, вяртаючыся з пераможнага паходу на явягаў, пабудавану на левым беразе Барысаву горад і даў яму імя - Барысаў.

Другая "легенда" - нашмат маладзейшая па першым - адсылае нас у мінулае 2001 года, калі Барысаўскі ўзорны ансамбль "Раўніца" выступіў з ініцыятывай правесці першае міжрэгіянальнае свята дзіцячай харэаграфіі "Барысаўскі прыстанак", удзельнікамі якога сталі б лепшыя танцавальныя калектывы горада, а таксама ганаровыя госці з самых розных населеных пунктаў былога Саюза. Тады, у 2001 годзе, свята ўдалося на славу. Госці (а сарад іх былі такія знаменныя ансамблі, пераможцы розных міжнародных фестываляў і конкурсаў, як "Непаседа" з Таліна, "Сузор'е" з Петравадска, "Сюрпрыз" са Смаленска, "Чарадзеі" з Санкт-Пецярбурга і іншы) вярталіся з Барысава з найлепшымі ўражаннямі ад гаспадарства гаспадароў. Барысаўскія дзіцячыя калектывы атрымалі непараўнальны ўрок прафесійнай харэаграфіі і добры штуршок для далейшага развіцця ўласнага танцавальнага майстэрства. Галоўным жа вынікам леташняга фестала стала аднадушнае

"Раўніца" ані не зніжала аднойчы ўзнятай планкі і не раз перамагала на прастыжных фестывалях ды конкурсах ("Сожскі карагод", "Арляныты Расіі", "Залатыя ключы", "Усе мы родам з дзяцінства", "Ранішня зорка" і інш.). 2-я школа мастацтваў і сёння жыве па тым напружаным, але плённым распкладзе, які дазваляў дасягнуць узорнаму калектыву гэтых высокіх вынікаў. Так, групавыя заняткі на харэаграфічным аддзяленні праводзіцца чатыры разы ў тыдзень, удзельнікі "Раўніцы", апроч гэтага, збіраюцца тры разы на тыдзень на рэпетыцыі, а ў падрыхтоўчы перыяды непасрэдна перад адказнымі выступленнямі юныя прафесіяналы рэпетыруюць і наогул штодня...

Будай, кожны танцавальны нумар на светлым "Барысаўскім прыстанку" стаў маленькім святам, мілым сюрпрызам для ўдзячных глядачоў. (Мож іншым, не абышлося і без Сюрпрызаў з вялікай літары, калі, скажам, "гарачы" эстонскія хлопчыкі з талінскай "Непаседа" пралінавалі барысаўчанам уласную - "эстонскую" танцавальную версію песні "Каліда" (Каліда). Кожны удзельнік харэаграфічнага свята стаў маленькім героем у вачах аднагодкаў у глядзельнай зале.

Далібог, калі б не было гэтага свята ў Барысаве, яго варта было б прыдумаць. Надта ж хараша і эстэтычна распачаў святкаванне свайго 900-гадовага юбілею буйны прамсловы цэнтр, няпростая сацыяльная спецыфіка якога накладвае свае істотныя асаблівасці на тутэйшую сістэму адукацыі і выхавання, у тым ліку выхавання эстэтычнага... Зрэшты, гэта - ўжо іншае пытанне, вартасць асобнай падрабязнай гутаркі.

А пакуль: доўгі і ішчальны дзень табе, "Барысаўскі прыстанак"!

Мікола ЧЭМЕР.

PS. Пра асаблівасці адукацыі ў Барысаве чытайце ў адным з бліжэйшых нумароў газеты.

Маэстра Галубкоў і яго "Сузор'е" дзіцячага дома

Сяргей Іванавіч Галубкоў - асоба выдатная ў Даматканавічах, што на Ключыне. Ніводная, нават сціпла, ўрачыстасць не абыходзіцца без яго, бо ён мясцовы талент: грае на дзесятку музычных інструментаў, спявае, танчыць, складае сцэнарыі, вядзе розныя праграмы, выступае ў ролі тамады. Такі ўжо ён чалавек - майстар-маэстра. У яго не паходка - танец, крокі ягоныя выдаюць "музычную чотку", - так расказвалі мне выхаванцы дзіцячага дома, дзе Галубкоў працуе.

У 1974 годзе выхаванец Сяргей Галубкоў

гастуіў у Ключкі дзіцячы дом. За пяць гадоў вучбы ён быў і спеваком, і музыкам, і танцорам. Яго называлі любімым публікі. У 1979 годзе Сяргей паступіў у Брэсцкі музычны вучылішча на аддзяленне "Народныя інструменты". Вучыбі ён на юнаку ў радасць, усё атрымліваўся. Яму прадавалі вялікае бачанне... Але сірочка доля сказала і тут. Настаўніцтва і безграшчовае прымушэнне Сяргея Іванавіча вярнуць у дзіцячы дом. Яго ўзровень музычным работнікам. Затым быў служба ва Узброеных Сілах. І толькі ў 1986 годзе збылася запавятная мара юнага маэстра - ён стаў студэнтам музычнага вучылішча ў Бранску. Лепшы студэнт патэка, выдатны вучоба, аўтар многіх музычных твораў, таленавіты кампазітар-аранжыроўшчык і ў тым суквецці праходзілі гары вучобы Галубкова ў Бранскім музычным вучылішчы.

Сам я дзетдамавец, добра ведаў, што трэба гэткай дзяце. Разумеў, калі вучыць і выхоўваць. Ведаў, што музыка - тое, што захапляе і сірост робіць іх лепшымі, - у палінае Сяргей Іванавіч. Менавіта там ваганні пасля музычнага не было - еду ў родны дзіцячы дом.

Так з 1986 года і працуе Галубкоў Сяргей Іванавіч музычным кіраўніком. "16 гадоў працы ў Даматканавічах праліцалі на адным дыханні. Любімая работа, любімыя дзеці і цэрцы, валадарыцца майёй душой - музыка - тое, чаму я служу ў гэтых гадах", - расказвае ён.

А старшы выхавальнік Ключкага дзіцячага дома І.А.Шалкоўнік кажа так: "Галубкоў калі ўжо іграў, данч куляваў і нямоглы танчылі, калі спяваў і безгалоўна саляўіў заіваўся, і калі ўжо вучыў музыцы - таленты ўзрошчаў..."

У Ключкім дзіцячым доме таленавіты музыка выкладае музыку і спеў у пачатковых класах, з'яўляецца музычным выдатком дыскаў, але галоўным сваім участкам лічыць мастацтва кіраўніцтва ўзорнай акадэміяй студый "Сузор'е". Кажуць, два гады назад, калі прадстаўнікі Міністэрства культуры прыехалі ў дзіцячы дом слухаць "Сузор'е", старшыня камісіі пасля 15 хвілін праслухоўвання праграмы сказаў: "І "Сузор'е", і яго кіраўнік - таленты. Яму прыйсёў вавіцца аднагалосна званне "ўзорны калектыв". Сёння "Сузор'е" - неаднаразовы лаўрэат

чы дом.

Так з 1986 года і працуе Галубкоў Сяргей Іванавіч музычным кіраўніком. "16 гадоў працы ў Даматканавічах праліцалі на адным дыханні. Любімая работа, любімыя дзеці і цэрцы, валадарыцца майёй душой - музыка - тое, чаму я служу ў гэтых гадах", - расказвае ён.

А старшы выхавальнік Ключкага дзіцячага дома І.А.Шалкоўнік кажа так: "Галубкоў калі ўжо іграў, данч куляваў і нямоглы танчылі, калі спяваў і безгалоўна саляўіў заіваўся, і калі ўжо вучыў музыцы - таленты ўзрошчаў..."

У Ключкім дзіцячым доме таленавіты музыка выкладае музыку і спеў у пачатковых класах, з'яўляецца музычным выдатком дыскаў, але галоўным сваім участкам лічыць мастацтва кіраўніцтва ўзорнай акадэміяй студый "Сузор'е". Кажуць, два гады назад, калі прадстаўнікі Міністэрства культуры прыехалі ў дзіцячы дом слухаць "Сузор'е", старшыня камісіі пасля 15 хвілін праслухоўвання праграмы сказаў: "І "Сузор'е", і яго кіраўнік - таленты. Яму прыйсёў вавіцца аднагалосна званне "ўзорны калектыв". Сёння "Сузор'е" - неаднаразовы лаўрэат

чы дом.

Так з 1986 года і працуе Галубкоў Сяргей Іванавіч музычным кіраўніком. "16 гадоў працы ў Даматканавічах праліцалі на адным дыханні. Любімая работа, любімыя дзеці і цэрцы, валадарыцца майёй душой - музыка - тое, чаму я служу ў гэтых гадах", - расказвае ён.

А старшы выхавальнік Ключкага дзіцячага дома І.А.Шалкоўнік кажа так: "Галубкоў калі ўжо іграў, данч куляваў і нямоглы танчылі, калі спяваў і безгалоўна саляўіў заіваўся, і калі ўжо вучыў музыцы - таленты ўзрошчаў..."

У Ключкім дзіцячым доме таленавіты музыка выкладае музыку і спеў у пачатковых класах, з'яўляецца музычным выдатком дыскаў, але галоўным сваім участкам лічыць мастацтва кіраўніцтва ўзорнай акадэміяй студый "Сузор'е". Кажуць, два гады назад, калі прадстаўнікі Міністэрства культуры прыехалі ў дзіцячы дом слухаць "Сузор'е", старшыня камісіі пасля 15 хвілін праслухоўвання праграмы сказаў: "І "Сузор'е", і яго кіраўнік - таленты. Яму прыйсёў вавіцца аднагалосна званне "ўзорны калектыв". Сёння "Сузор'е" - неаднаразовы лаўрэат

чы дом.

Так з 1986 года і працуе Галубкоў Сяргей Іванавіч музычным кіраўніком. "16 гадоў працы ў Даматканавічах праліцалі на адным дыханні. Любімая работа, любімыя дзеці і цэрцы, валадарыцца майёй душой - музыка - тое, чаму я служу ў гэтых гадах", - расказвае ён.

Навіны

Універсітэт на Палесі

Універсітэтам у далейшым будзе называцца Мазырскі дзяржаўны педагагічны інстытут.

Аб гэтым сведчыць пэўнае заключэнне камісіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь па атэстацыі гэтай вышэйшай навучнай установы. Цяпер гэта адзіная педагагічная ВНУ ў Беларусі, прыём у аспірантуру якой тут павялічыўся ў два разы, а колькасць факультэтаў за апошнія гады ўзрасла ў дзесяць разоў.

Саюз рыцараў

Рашэнне аб стварэнні "Міжнароднай сярэднявечнай лігі" прынялі 23 рыцарскія клубы і "Сярэднявечныя" групы з Беларусі, Расіі, Украіны і краін Балтыі.

Дзейнасцю ў сферы гістарычнай рэканструкцыі культуры IX-XV стст. будзе займацца гэтае добраахвотнае, незалежнае аб'яднанне. Развіццё і прапаганда гістарычных ведаў, а таксама садзейнічэнне ў захаванні, абароне і ўзнаўленні помнікаў гісторыі і культуры будзе асноўнай мэтай Лігі. Вядомы арганізатар "Сярэднявечных" мерапрыемстваў у Беларусі і за яе межамі Ігар Міхно выбраны прэзідэнтам новага аб'яднання. Прыярытэты для ўдзельнікаў Лігі мерапрыемствы адбудуцца ў 2002 годзе ў Расіі, Латвіі і Беларусі. У іх ліку рэканструкцыя 5-7 красавіка Лядовага пабоішча ў Расійскай Федэрацыі. А ў сярэдзіне і ў канцы чэрвеня адбудуцца другія "Сярэднявечныя" фестывалі, пры гэтым Балтыйскі прайдзе ў Цісісе (Латвія), "Навагрудскі замак" у Беларусі, а месца для правядзення шостага ваенна-гістарычнага фестывалю "Рыцарскі замак" вызначана ў Выбарку на 27-29 ліпеня.

Пётр ШУБЯНОК.

Клуб Пятра Машэрава

Гэты клуб узнік чатыры гады назад у Віцебскім дзяржаўным універсітэце, калі адзначалася 80-годдзе з дня нараджэння гэтага шырока вядомага ў народзе чалавека.

Надняў адбылося чарговае пасяджэнне савета клуба. Прадэктар універсітэта Анатоль Дарафееў паведаміў аб ходзе рэканструкцыі музея "Баявой садружнасці" ў Расонах, а старшыня савета клуба Сяргей Шабашоў падкрэсліў, што ўдалося сабраць вялікую колькасць успамінаў тых, хто добра ведаў Пятра Міронавіча, разам з ім працаваў і абараняў нашу краіну.

Метадычны пакой, які размяшчаецца ў памяшканні універсітэта, заўсёды выклікае вялікую цікавасць і можа паслужыць карысным сродкам выхавання маладога пакалення.

Італьянцы для беларускай школы

Ужо на працягу чатырох гадоў італьянскі гуманітарны фонд "Гуманітарная асацыяцыя Чарнобыля" з П'емонта сфармаваў у Бабіцкай сярэдняй школе Рэчыцкага раёна.

За гэты час у сонечнай Італіі аздаравіліся каля ста дзяцей з Бабіч. Прычым беларускія школьнікі за мяжой не толькі адпачываюць, але і вучацца на спецыяльных занятках англійскай і італьянскай мовамі. Італьянцы прафінансавалі бурэнне новай артэзіянскай свідравіны, каб вада ў школе была чыстая. Замянілі сантэхніку. Школе падарылі таксама і трактар МТЗ з прычэпам. У Бабіцкай сярэдняй школе функцыянуе медыцынскі цэнтр імя Марка Фэрэра, які створаны на грошы італьянскай сям'і. Тут школьнікам і вучоўцам аказваецца бясплатная стоматалагічная дапамога.

Камп'ютэры ў падарунак

Надняў прадстаўнікі Віцебскага абласнога ўраўнення службы занятасці насельніцтва падарвалі выхаванцам Ветрынскай школы-інтэрната Полацкага раёна шэсць камп'ютэраў і шэсць прынтэраў.

Гэтая артэзія працавала пэўны час у вышэйназваным універсітэце, але не вытрымала новых сучасных праграм і была заменена на новую, а малыя прынтэры для заняткаў інфарматыкі і камп'ютэрных гульняў, было вырашана перадаць дзецям Ветрынскай школы-інтэрната.

Цяпер усё, што жадае, змогуць наведваць камп'ютэрны гурток, а настаўнікі без асаблівых праблем - раздрукоўваць раздатчныя матэрыялы для ўрокаў.

Юныя біёлагі жывуць у Домжарыцах

На канферэнцыі навуковых біялагічных аб'яднанняў вучняў Віцебскай вобласці вызначыліся юныя біёлагі з Домжарыцкага эканамічнага ліцэя.

Шэсць ліцэістаў падрыхтавалі чатыры навуковыя работы. Усяго на канферэнцыі былі разгледжаны 22 навуковыя работы юных біёлагаў. Першае месца ў секцыі экалогіі было прысуджана Кацярыне Табола і Алене Зуёнак, а лепшыя работы юных біёлагаў будучы прадстаўлены на рэспубліканскай канферэнцыі.

Казімір ЮРОЙЦЬ.

Сэрца словам абуджае

Свой новы зборнік, які наядуна пабачыў свет, прадставіў студэнт Філалагічнага факультэта Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта пэат Алесь Каско.

Лаўрэат літаратурнай прэміі імя Аркадыя Куляшова пазнаёміў прысутных з кнігай "Трохкроп'е", куды ўвайшлі не толькі паэтычныя творы, але і нататкі аўтара пра паэзію. Пра асобу гасця і адметнасці ягонай творчасці гаварылі выдатныя ўніверсітэты, а сам ён расказаваў аб гадах вучобы ў сценнах гэтай установы, дзяліўся сваімі поглядамі на сучасны стан літаратуры.

Казімір ЮРОЙЦЬ.

"Птушкі-2002"

У падведмасным Міністэрству адукацыі і навукі адбудуцца ў першамайскага раёна сталіцы на працягу двух выхадных дзён дэманстравацца выстаўка галубавадў і аматараў птушак "Птушкі-2002".

Бясплатны ўваход на выстаўку, баі байдзювы гусей прываблілі мноства наведвальнікаў. Сотні "экспанатаў" дэманстраваліся на двух паверхах і ў двары. Акрамя мноства відаў галубоў, былі прадстаўлены дзесяткі парод лясных птушак Беларусі, джардэўныя куры.

Многіх дарослых і школьнікаў зацікавілі і галубы сталічнага клуба, які адначасна свабодна саракагоддзе. Вызначыў удзельнік гэтага клуба са знаменным прызваннем В.Н.Галубец, спартыўны птушкі якога заваявалі ўсе тры прызы для гэтай пароды.

Вільям АСТРЫНСКІ.

Супрацоўніцтва

Пра экалогію, рэлігію і не толькі

Супрацоўніцтва беларускіх школ са школамі блізкага і далёкага замежжа ўжо стала нармальнай з'явай. Нашы настаўнікі і вучні з задавальненнем дзяліцца вопытам са сваімі замежнымі калегамі. А іншы раз і беларускім школьным педагогам даводзіцца сустракаць гасцей, які гэта адбылося з настаўніцкім і вучнёўскім калектывамі 181-й мінскай сярэдняй школы, на базе якой з 21 па 26 студзеня праходзіў міжнародны семінар "Супрацоўніцтва".

У якасці замежных удзельнікаў, а дакладней, сяброў (прадстаўніцтва ўжо не першы раз) былі настаўнікі з Польшчы. Семінар прадугледжваў наведванне ўрокаў, музеяў, Купалаўскага тэатра. Але мяне, шчыра кажучы, цікавіла іншае - што адбываецца ў польскіх школах сёння, які жывецца тамтэйшым настаўнікам і вучням? Польшча настаўніцкай дэлегацыі вельмі пагадзілася адказаць на некаторыя пытанні.

Наша школа складаецца з трох частак - пачатковай, сярэдняй звычайнай і старэйшых класаў. А на якіх "элементы" падзяляецца польская школа?

Анота, настаўніцкая французскай мовы Зелена-Гурскі школі.

У нашай школе дзеці вучацца ад 7 да 21 года. Усе пачынаюцца ў пачатковай школе і заканчваюцца ў вучылішчы. Пачатковая школа - гэта 6 першых класаў, якія, ў сваю чаргу, дзяліцца на тры часткі - 1-3 класы (зусім малыя) і 4-6. Сёмы, восьмы, дзевяты класы належаць да гімназічных. Лічынцы першы клас гімназіі, другі клас гімназіі і трэці клас гімназіі. У гэтых класах вучыцца з 12-ці гадоў. Потым ідуць ліцэйскія класы. Далей выпускнікі могуць здаваць экзамены ў універсітэт, а можа і не здаваць. Тады ён застаецца на так званую пасляліцэйскую вучобу (2 гады), пасля якой атрымлівае прафесійную адукацыю. У нашай школе гэтыя рэкламыны бізнес.

Профіль вайшай школы - рэклама?

Пані Анота:

Не, наша школа з'яўляецца экалагічнай. Дзеці з першага класа займаюцца экалогіяй, а навучанне рэкламаваму бізнесу спрыяе пашырэнню агульнага курса школы - гэта навучанне больш высокаму прафесійнаму ўзроўню.

Ці існуе ў польскіх школах адзіная праграма навучання, прапанаваная Міністэрствам адукацыі?

Пані Анота:

Такой праграмы няма. Наша Міністэрства адукацыі прапануе настаўнікам 5-6 праграм на кожны прадмет. Настаўнік мае права выбраць. Да таго ж ён можа перапрацаваць прапанаваную праграму або распрацаваць сваю. Яшчэ настаўнікам прапануецца нешта накістаць праграм факультэўных, з якіх можна выбраць асобныя тэмы. Потым яны будуць разглядацца на ўроках у рамках пэўнага прадмета.

Дарчы, а якія прадметы ў польскай школе лічацца абавязковымі?

Пані Анота:

Прадметы, што вучываюцца ў нашых школах, як правіла, такія, якія і ў нас. Абавязковымі з'яўляюцца мова, матэматыка. У пачатковай школе выкладаюцца гэтыя прадметы з'яўляюцца блочным.

рымліваецца, а на што неабходна звярнуць больш увагі. Усе дзеці з першага па трэці клас на другі год не застаюцца, незалежна ад іх ведаў. Адзінкі пачынаюць ставіць з чацвёртага класа. У нас - шасцібальнае сістэма адзінак ведаў. Адзінка "адзінак" з'яўляецца нездавальняючай, з ёй не пераводзіць у другі клас. У такім выпадку трэба здаваць дадатковыя экзамены па тым прадметам, за якія атрымалі "адзінак". Адзінка "двойка" таксама з'яўляецца ўмоўна-пераводнай. Усе астатнія адзінкі прыкладна як і ў нас - чым лепшыя ведаў, тым вышэй яны адзначаюцца.

Вы казалі, што міністэрства прапануе вам некалькі праграм на кожны прадмет. Якім чынам вырашаецца праблема з падручнікамі?

Пані Анота:

Настаўнік выбірае праграму, якую прапануе міністэрства, і да кожнай праграмы ёсць падручнік. Набор падручнікаў настаўнік выбірае самастойна, а такія, якія з'яўляюцца б абавязковымі для ўсяго курса навучання, няма. Дзецям падручнікі купляюць бачкі. Раней старшы падручнікі можна было прадаць або перадаць аднагодова, а зараз іх закупаюць на складзе, а такія, якія выконваюць практычныя непасрэдна ў самах падручніках. Зрэшты, што далейшыя выкарыстанне такога падручніка ўжо немагчыма, таму бацькам даводзіцца купляць іх штогод.

Раскажыце, калі ласка, пра структуру навучнага года ў польскай школе, пра будову распкладу, напавяляючы на сябе?

Пані Анота:

Польшка школа вучыцца два семестры - ад верасня да студзеня (першы семестр), з лютага і амаль да канца ліпеня (другі). Вучні атрымліваюць свае адзінкі два разы ў год - пасля першага семестра, потым пасля другога - выхадны ўрок. Урок, які ў вас, доўжыцца 45 хвілін, у нашых школах - п'яцідзёнка. У пачатковай школе штодзённая праводзіцца 4-5 ўрокаў, у гімназіі - 5-6 ўрокаў і ў ліцэі - 7-8. Што датычыцца напавяляючы класаў, то калі ў класе вучацца дзеці-інваліды, гэта недзе 20 чалавек, калі звычайны клас - да трыццаці.

А існуюць пазакласныя заняткі, факультэўныя?

Пані Анота:

Паклопкі ў нашай школе вучацца дзеці-інваліды, мы яшчэ займаемся і з разабілацый. У нас ёсць басейн, трэнажорная зала, побач пабудавана канюшня, таму хочам увесці заняткі па коннаму спорту. Факультэўныя заняткі праходзяць у ліцэйскіх класах. Яны праводзяцца па тых прадметах, якіх дзеці здаюць выпускныя экзамены. У пачатковай школе дзейнічаюць гурты па інтарэсах (па шахматах, пластыцы і г.д.).

Дзякуй за гутарку.

Вольга ДУБОВСКАЯ.

P.S. Вельмі ўдзячна свайму перакладчыку, настаўніцы 181-й сярэдняй школы Мінска Яўгеніі Георгіеўне Ламаносавай.

Юбілей

I ў 90 гадоў - у страі!

Оскар Уайльд пакінуў нам цікавую і глыбокую думку: "Трагедыя старасці не ў тым, што старэеш, а ў тым, што застаешся маладым". Я прыгадаў гэтыя словы на юбілей заслужанага настаўніка БССР, кандыдата прыродазнаўчых навук, баявога арда-наосца, палкоўніка ў адстаўцы Івана Сяргеевіча Салдаценка. Хаця пры чым тут старасць у дачыненні да гэтага чалавека? Ён па-ранейшаму бадаць, пастаянна ў працы, у яго амаль заўсёды не хапае часу.

...Перапоўненая актыва залы Мінскага савораўскага ваеннага вучылішча на-поўнілася гулам апладысмен-таў, калі туды ўвайшоў Іван Сяргеевіч. Павіншаваць юбі-лара прыйшлі яго былыя вучні, сябры, калегі, саво-раўцы і людзі, якія проста чулі пра лёс гэтага чудаўнага ча-лавека.

Нарадзіўся Іван Салда-ценкаў на Магілёўшчыне. У

інвалідам II групы.

Але настаўнік па пры-званні, заслужаны франтавік не пайшоў на адпачынак - бо ён і ваяваў, каб потым вучыць міру. Чатыры гады І.Салда-ценкаў арганізоўваў адукацыю ў разбітай Германіі, пасля гэтага выкладаў у Курскім СВВ. А як толькі савораўскае вучылішча адкрылі ў Мінску, прыехаў у родную Беларусь. Тут ён быў настаўнікам хіміі і біялогіі, юнакам у ваеннай форме прывялі ў 25 гадоў выкладчыцкай працы.

...Аважы перапынялі і пе-рапынялі вышавальныя вы-ступленні. У гэты дзень усім было што сказаць. Міністр абароны Рэспублікі Беларусь генарал-палкоўнік Леанід Мальцаў, былы савораўец, прыгадаў, як Іван Сяргеевіч тлумачыў свой прад-мет у верхах. Першы краўнік ваеннага ве-дамства Беларусі ге-нерал-палкоўнік у адстаўцы Пётр Чаўс расказаў, што "хімія Салдаценкава" ў вы-хаванцы савораўска-га вучылішча заўсёды была любімым прад-метам, на які ішлі з ахвотай і спадзяван-нем на новыя веды.

Падарункі, кветкі, урачысты канцэрт... Прывітанніў было столькі, што іх нават не зачыталі. І толькі адзін чалавек увес-час маўчаў. Ціха ўсміхаўся і маўчаў. Потым, калі яго па-прасілі да мікрафона, устаў і проста пра-чы-

таў свой новы верш. Напры-канцы Іван Сяргеевіч напрасіў усіх запомніць слова "мэта-накіраванасць" і мець яго на ўвазе ўсё жыццё.

Але мне запаміналася іншае. Я і цяпер ўспамінаю вочы Івана Сяргеевіча Салда-ценкава, з якіх прамяняцца цяпло і дабра. А яшчэ за-помніліся два радкі з яго вер-ша:

Я хотел бы, чтоб потомки
Жизнь любили, как и я...
Иван Сяргеевич зарез пр-

канстанцін ГАГАРЫН.

НА ЗДЫМКАХ: юбіляра вітаюць Міністр абароны Рэспублікі Беларусь Леанід Мальцаў і былы Міністр абароны Беларусі Пётр Чаўс.

Фота Ігара МАТЮХІ.

Новыя адукацыйныя тэхналогіі

Лекі ад пасіўнасці

У Мінскім прафесійна-тэхнічным каледжы паліграфіі распачата эксперыментальная работа па тэме "Арганізацыя адукацыйнага працэсу на аснове модульнага праектавання вучэбных курсаў і ўзроўнявай сістэмы ацэнкі засваення ведаў, умён-няў і навыкаў". А першымі прывезлі модуль ва ўстанову шведскай калегі, удзельнікі праекта па модульных тэхналогіях Еўрапейскага фонду адука-цыі. Прывезлі модуль пагаісці, а ён і прыжыўся.

Калі гаварыць у цэлым аб эксперыментальнай рабоце ў сістэме прафэсійна-тэхнічнай школы, дык ён ахоплівае амаль усе ўзросты. У большай меры эксперыментуюць прафесійна-тэхнічныя калед-жы. І гэта не дзіўна. Новы статус вымагае новых патра-баванняў да якасці пра-фесійнай адукацыі. А дасяг-нуць гэтага без укаранення новых педэаггічных немаг-чыма.

У загадзе ўпраўлення аду-кацыі Мінгарвыканкома аб інавацыйным руху па апраба-ці тэхналагічных праектаў паліграфічны каледж у спісе - у ліку першых.

Працаваць у рэжыме экс-перымента для яго - нар-мальная з'ява. Паліграфія ўвогуле - галіна свое-асабліва, якой няма аналагаў у вытворчасці. Яна аналагі па паліграфічным устаноўе. Яна адзіная ў рэспубліцы. Таму і натуральна, што не база ста-ла дзяючай эксперыменталь-най пляцоўкай і для модуль-най тэхналогіі.

Так званы модуль на-радзіўся не ўчора. І тое, што модульная тэхналогія нарэш-це прыйшла ў калектывы ПТА, можна толькі вітаць.

Дзесяткі гадоў яе выкары-стоўваюць краіны Прыбалтыкі, Расіі, Захаду. У нас жа больш

інтэграваная дыдактычная мэта. Яна вызначае не толькі аб'ём вывучанага матэрыялу, але і ўзровень яго засваення. І гэта дапамагае наладзіць дзейнасць навучэнца аса-насна. Ён атрымлівае пара-ды, як рацыянальна дзейнічаць, дзе знайсці патрэбны матэрыял. Падпара-дакчы ўводзіць тэацыраванне, каб ацаніць узровень аперных ведаў. Модульная праграма ўяўляе сабой суккупнасць мо-дуляў па тэме альбо раздзе-лу.

Што характэрна, кіраванне вучэбным працэсам ажыц-цяўляецца ў выглядзе ўказан-няў выкладчыка. Напрыклад: "прачытай гэты тэкст і паўта-ры", "перанішы гэта слова", "знайдзі на графіку кропку", "падумаў", "даследуй", "выпішы галоўнае", "ўспомні", "пазнайся" і шэраг іншых.

Як сцвярджае выкладчы спецыяльнасці Аля Сцяпа-наў Патокская, пераход на модульнае навучанне - спра-ва складаная як для педагога, так і для навучэнца. І яна мае рацыю, бо займаецца мо-дульнай тэхналогіяй ужо доўгі час. Яе распрацоўка па спе-цыяльнасці "Таваразнаўства мастацкай літаратуры, сістэ-матызацыя і распаўсюўна ма-тэрыялаў на модульную асно-ве" была лепшай на гарадскіх педагогічных чытаннях.

Складанасць пераходу на модуль можна патлумачыць прычынамі ўзнікнення гэтай тэхналогіі. Яна ўзнікла да вучэбных заняткаў. Выклад-чык аналізуе свой вопыт, ве-ды, умовы, займаецца пошу-кам больш дасканалых тэхна-логій, праводзіць вялікую да-

датковую работу. Акрамя таго - ён павінен вельмі добра ве-даць сваё вучэбнае, каб дакладна вызначыць для іх модуль. Галоўнае, каб у кожна-га навучэнца была рэальная магчымасць вучыцца ў сваім, патрэбным толькі яму тэмпе, мець выбар месцы і спосабаў засваення матэрыялу.

Выкладчык выступае пры гэтым у ролі кансультанта, а ўсё навучанне праводзіцца на самастойнае засваенне. Калі практычна ўвесь мо-дуль тэхналогіі, - зазначае А.С.Патокская, - то яна прадвызначае разбіўку матэ-рыялу на асобныя закончаныя блокі, якія могуць быць прад-стаўлены ў рамках адной тэ-мы. Цікава, што модуль па тэ-мах могуць быць выкарыста-ны пры вучэбным нават не-калькіх спецыяльнасцей, на-прыклад, друкарка ці перап-летчыка.

Навучэнцы атрымлівае ад выкладчыка модульную пра-граму засваення пэўнага бло-ка, дзе ёсць інструкцыі вы-кладчыка, які вывучыць пада-дзены матэрыял самастойна, часткова самастойна, з дапа-могай выкладчыка, дадатко-вай спецыяльнай літаратуры і г.д.

Карыстаючыся гэтай пра-грамай, можна выкарыстаць неабходныя заданні па тэме, вёсці самаправерку. Калі што не ўдаецца, выкладчык рэка-мендуе, які дэбачы патрэб-ную інфармацыю.

У якасцёвым выніку вы-кладчык праводзіць тэацыра-ванне па засваенню навучэн-цам гэтага модуля.

Што тычыцца ўкаранен-ня модульнай тэхналогіі ў на-вучальны працэс нашага ка-

леджа, - гаворыць намеснік дырэктара Ганна Уладзіміраўна Вераціна, - то, безумоўна, ёй папярэднічала грунтоўная арганізацыйная работа.

Ганна Уладзіміраўна па-казвае праграму эксперы-ментальнай работы, дзе да-кладна вызначаны адпавед-ныя этапы. Мэта кожнага эта-па - абгрунтаванне актуаль-насці педагогічнай інавацыі, распаўсюўна праграма-мэ-тадычнага забеспячэння, стварэнне неабходных умоў для правядзення эксперы-ментальнай работы.

У эксперыментальнай пра-цэсе была ўключана больш-шасць выкладчыкаў і майст-роў вытворчага навучання. Яны здзейснілі ў вывучэнні метадычнай літаратуры па тэхналогіі модульнага наву-чання, ў распаўсюўна планаў укаранення і рэкамендацый па стварэнню модульных пра-грам. Рэгулярна папярэдаю-чымі звесткамі інфарма-цыйна-банк "Модульная тэх-налогія".

На сённяшні дзень у калед-жы праведзена некалькі семінараў па аналізу і аб-гульванню ўжо набытага вопыту. Выкладчыкі агульнааду-кацыйных дысцыплін (хіміі, фізікі, біялогіі, географіі) пра-вядлі адкрытыя ўрокі з модуль-най тэхналогіяй. Індывідуаль-ны падыход педагога да кожна-га зрабіў сваю справу: выдаючына павысілася ак-туальнасць падлеткаў у набыцці ведаў. І, можа, модуль стане для навучэнцаў каледжа ле-гкай ад пасіўнасці? Адна з тых, што ў эксперыменталь-ную работу ўключыліся ўча-рэння выпускнікоў каледжа, якія амальдзілі падзеліліся амаль напалову. Эксперымента-лі я - не проста выпрабава-лі, а той новы стыль пе-дагагічнай работы, які па-даў сёння творчому педа-гогу.

Аля КЛЮЧКО.

Адкрыццём для моладзі сталі і такія факты: на ўліку ў Рэспубліканскім цэнтры прафілактыкі СНІДу з дыягназам "ВІЧ-інфекцыя" знаходзіцца 30 дзяцей ва ўзросце да 14 гадоў, з іх трое памерлі ад СНІДу. Двое ВІЧ-інфіцыраваных дзяцей прые-халі на сталае месца жыт-ства да нас з Расіі. 23 дзеці хваробу атрымалі ў "спадчы-ну" ад ВІЧ-інфіцыраваных маці. Малыя выхоўваюць як бацькі, так і алекуні - бабуні, цёткі. Бацькі гэтых дзяцей ад-бываюць пакарэнне ў месцах пазбаўлення волі за крадзяжы і распаўсюджванне наркаты-каў.

Лёс ВІЧ-інфіцыраваных - незайздросны і вядомы за-гада. Сусветная статыстыка - больш чым пэсімістычная: многія з іх проста не дажы-ваюць да п'ятнаціці.

Які жорсткі і несправ-длівы лёс да безабаронных дзяцей, як не хочацца верыць у трагічны выхад! Пра тое, што дзеці невылучна хворыя, ведаюць бацькі і ўрачы, але толькі не самі малыя, бескла-потныя і цікавыя, як і ўсе ў такім узросце. Пакуль хваро-ба не заявіла пра сябе, яны ходзяць у дзіцячыя сады і школы, з неярпеннем чака-юць прагулак і гульні на ма-розным паветры і, вядома, падарункаў ды гасцінцаў да Новага года і Калядаў.

Будучыя афіцыянты, куха-ры і кандытары з 16 вучэбных груп і шпіталь выступаюць з ініцыятывай: парадаваць хо-рась дзеці падарункамі. Ле-тась гэта былі канструктары, сёлета па тых жа адрасах рас'ехаліся яркія і пушыстыя мяккія цацкі - мышкі, каты, мядзведзі, сабакі.

ВІЧ-інфіцыраваныя дзеці не адказваюць за грахі і па-мысли сваіх бацькоў, але яны апынуліся ў бядзе і маюць па-тэрбу ў нашых з вамі спагад-дэ ды падтрымцы. Дабрыню і міласэрнасць воль ўжо не першы год працягваюць да іх вучні агульнаадукацыйных школ Кастрычніцкага раёна сталіцы. Самі яшчэ дзеці, яны ўдзячнасцю ў дабрачынны канцэрт, а на сабраўны грошы закупляюць ВІЧ-

інфіцыраваным малым пада-рункі, і чаго тут толькі няма: прыгажуні-лялькі і рознака-ляровыя машыны, алоўкі і фла-мастры, дыдактычныя гульні і кніжкі з карцінкамі. Усё гэта прыносіць дзецям радасць і стварае свята, чаго ім так не хапае ў іх шэрым жыцці. Кіруе дабрачыннай акцыяй Тамара Рыгораўна Баранова - арганізатар Кастрычніцкага

бяспечна хвароба пагражае

ўсім людзям на Зямлі. Сёння выражанае чалавечства - у прафілактыцы і максімальным распаўсюджванні ведаў пра ВІЧ-інфекцыю сярод на-селяніцтва. Нам даведзена навука: не толькі проста-я хвароба, але і жыццё побач з невылучна хворым. Гуман-нае стаўленне да іх - гэта ўжо не словы, а канкрэтыя спра-

Малодзь супраць СНІДу

"Прадоўжы дзецям радасць жыцця"

Пад такім дэвізам воль некалькі гадоў запар праводзіць адзін з месяцаў у Мінскім прафесійна-тэхнічным вучылішчы №221 кулінары. Пазавучэ-ныя мерапрыемствы і акцыі прысвечаны галоўнай тэме - прафілактыцы СНІДу. Актыўны ўдзел у інфармацыйных дыспутах, конкурсах, віктарыях і вечарах прымаюць перакурснікі. Некаторыя з іх толькі ў вучылішчы пачынаюць усведамляць, што такое ВІЧ-інфекцыя, якая перадаецца і ці можна абараніцца ад гэтага грознага і пакуль невылучна-га захворвання.

раённага аддзела адукацыі, яна ладзіць гэтае мерапр-ямства і непасрэдна ў ім уд-зельнічае. Яе намаганні выклікаюць удзячнасць.

Данатую ВІЧ-інфіцыра-ваным дзецям аказвае і Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне "Беларускі КВЗ". Пры правядзенні фінальнай гульні на атрыманы ад про-дажу білетаў частку грошай былі закупленыя вітаміны.

Вядома, вельмі важным кампанентам прафілактыкі ВІЧ-інфекцыі з'яўляюцца ме-дыцынскія мерапрыемствы, але цяжка пераацэніць зна-чэнне псіхалагічнай, сацыяль-най і грамадскай дапамогі.

Па прасьбе сам'яў, у якіх жыўчы ў выхоўваюцца хворыя дзеці, - гаворыць Вялічэна-Быхава, загадчыца прафілак-тычнага аддзялення РЦП СНІД, - сардэчна дзякуем усім за неабыхавасць, кло-пат і дабрыню. Смяротна не-

вы і ўчынікі. Па сутнасці, мы ўсе здаем экзамен на чала-вечнасць. Толькі ў рэальным жыцці зрабіць гэта значна ця-жэй, чым у вучэбнай аўдыто-рыі.

Усяго з моманту рэгістра-цыі першых выпадкаў ВІЧ-інфекцыі ў рэспубліцы ад ВІЧ-інфіцыраваных маці на-радзілася каля 200 немаўлят. Адным страшны дзягнэз ужо пастаўлены. Другія яшчэ ча-каюць вынікаў: толькі пасля 18 месяцаў можна з упэўнен-сцю сказаць, хворе дзіця або не. Як гэта ні сумна, але такіх немаўлят з кожным годам у нас становіцца больш... Асабліва спадзяваным ўскладаюцца на вакцыну, над стварэннем якой працую-ць вучоныя розных краін. Дзякуючы ёй і ў беларускіх дзяцей павяліча дадзена на здаровую будучыню.

Святлана БАРАНІКАВА.

"Трудный ребёнок" - гэтая звыклая руска-моўная фраза зразумелая ўсім у школе. "Цяжка дзіця" - на роднай моўе гучыць ін-чай: з уяўленнем сэнса-вага ацэнкам. "Гэтае словазлучэнне, - казалі мае "цяжкі" выпускнікі, - патрабуе паяснення. Для каго мы цяжкія?"

Так, для каго? Бацькоў, настаўнікаў, грамадства? Педагагічна-запущаных дзеці" - гучыць на сходах

званка. На школьным калідоры шумна, але настаўніца, не звяртаючы ўвагі, гукіе мне: "Усё, досыць! Больш да вашых не пайду. Вучыце іх самі!"

Прабачце ім, так не паўторяцца. Тэрмінова раз-бярэмся, - апрадувацца я. Парушальнік стаіць ля сцяны і адчувае сябе пера-можцам. Заходзім з ім у клас. Гоман, урушанне галасы, воплёкі:

- Так, ён сказаў гэта, але

Погляд

Ці цяжка з "цяжкімі"?

афіцыйна назва гэтых школьнікаў. А я разумею іх як "цятлівых падранкаў", як вынік сямейнага бязладдзя, боскейняга існавання, школьнай стомленасці, без-выдасціснасці вечнага папроку... Дзеці "з" клас, 12 хлопчыкаў і тры дзяўчынкі першага класа ў такім склад-зе, бо гэта - дзеці "павыш-най педагогічнай увагі". Урок фізікі, 3 напругнага напружа-насцю прыслухоўваюцца да тлумачэння задачы строгай настаўніцы.

- Зразумела?! - Не! - не вытрымлівае нервовы падлетак.

- Добра. Вернемся да ўмовы задачы.

- Навошта? Усё роўна не дайце, хоць што роўна паўта-раць. Хто іх прыдумав? - не супакоўваецца ён. - Трэба мне ваша фізіка!

- Як можа быць так гаво-рыць? Я ж - настаўніца! - у роспачы павышае голас Рэгіна Аляксандраўна. - Ты абражаеш усіх нас!

- Нахай тлумачыць - не-шта дайце, - умешваецца стрыманым Віталі.

- Ды расстраляць вас тут усіх трэба! - гукіе хлопцы, бразгае дзвярыма, выбягаю-чы з класа.

Урок сарваны. Усе ледзь-ледзь стрымліваюцца, чакаючы

нам, не ёй! Яна не зразумела. Ды і што вы хочаце: мы ж - 9 "З" - дурні! - смеюцца, дадае жартуік.

І тут я не вытрымала - узарвалася, закрывала. Слоў не памятаю, а што пры-помніла ўсё жыццё і памер-ляны для прыкладу ў выхаван-ні - гэта было. Стылілася, калі адчула, што цягнуе ў вачах. Апусцілася на крэсла, адвора-нулася. Слёзы пакаліліся самі. Змачнула цішым рукой, але ўжо не магла стрымца. Задрыжэлі плечы.

- Нічога. Пакіньце, калі ласка, мяне, - прашаталася я. Яны натоўпам хуценька выйшлі. Праз некалькі хвілін пачула стук у дзверы:

- Можна?

Я шпарка адшыла, не па-варочваючыся, у другі вугал.

- Вера Андрэўна, - за-дрыжэў знаёмы голас. Падле-так ударыў сябе ў грудзі: - Ніколі вас больш не падаўду. Даруйце, апошняе маё слова...

...Прайшоў хуткі школьны год. Усе мае "цяжкія" здалі экзамены за базавую школу, атрымалі свае "корачкі". Я ведала, хто куды будзе пасту-паць, і запянула чарговую ведамасць. І раптам у пусты клас прасоўваецца галава та-го ж Дзімы.

- Можна вас?

- Заходзь. Нешта трэба,

Дзіма?

- Так, характарыстыку для начальства.

- Я ж пісала яе табе ра-ней ў дзевятым класе. (Ён быў перакурснікам - не раз пакідаў паўторны год у пачатковых класах).

- Ведаю, але ж я маю права на кіраванне аўта-мабілем - з бацькам-шафэ-рам з маленства за рулём. Мяне бярэць начальства вацы.

- Генерала? - не ўстры-малася я.

- Не, палкоўніка, - сур'ёз-на адрэагаваў ён. - А ў вашай характарыстыцы напісана ... як там... я завучыў на па-мяць... вось: "Добры хлопцёк, але часам у паходных ба-лансе на мяжы небяспечна-га". Прыбярэце гэты сказ, а то ніхто не разумею, і сказалі па-новаму перапісачы, - з надзеяй ўскінуў ён ласкавыя вочы.

- Але ж гэта яшчэ мякка сказана пра дзеця. Праца, да-кладней, служба будзе адка-зана, а раптам не туды зая-зеш свайго палкоўніка, а мя-не пасадыць, - пажартвала я.

- Зрабіце, калі ласка, заўтра раніцай зайдзі.

- Ну добра, падумаю. А ці падпіша дырэктар?

- Я сам пайду да яго, - з упэўненасцю закончыў ён.

На гэтым развіталіся. Школьныя справы - рамонт класа, дакументы - захапілі ўвесь час. Успомніла пра ха-рактарыстыку, калі пачула го-лас па тэлефону вечарам. У мяне, як у вучня калі дошкі, ёкнула ў сэрэдзіне - абцякла, не зрабіла!

- Прабачце, не трэба вам пісаць. Падумаў - лепш са-датум у страі служыць буду.

Так - ано спяваў. А вы ад-пачывайце - наша служба ўжо закончылася: канікулы, - і ра-дасна дадаў: - Заслужылі!

Ці цяжка з "цяжкімі"? Час пакажа. А колькі іх, недачы-кальна-цятлівых для педа-гогікі, прайшло перад вачыма! Выйшлі людзьмі ў вялікае жыццё, замацаваліся, і толькі некаторыя згубіліся ў ім.

Педагагічныя памылкі відаць задалек. Паспеей - таксама.

Вера ІВАШКА, настаўніца.

Наглядзячы на шматлікія навуковыя по-шукі, практычны дзей-насць педагогаў рэспублікі праблема арганізацыі выхавальнай работы ў рамках школь-най адукацыі, павышэн-ня яе эфектыўнасці за-стаецца самай вострай і складанай.

У нашай краіне створана нарматыўна-прававая база, якая дэталёва ўсім зацвярд-жэным структурам ажыццяў-ляе выхавальную работу на ўсіх ступенях адукацыі чалавека: у дашкольнай і пазашкольных устаноў, школах, у працэсе пасляшкольнага навучання. Больш за тое, Канцэпцыя вы-хавання дзяцей і навучэнцаў моладзі, рэспубліканская праграма "Дзеці Беларусі" і праграма патрыятычнага вы-хавання дазволілі нам ства-рыць рэгіянальную сістэму выхавальнай работы, якая ўва-собілася ў школьныя прагра-мы выхавання.

Пры іх распаўсюдцы педа-гагічныя калектывы Ёльшчын-скай школы з'яўляюцца пера-шымі ў краіне, што ў раёне няма ніводнага населенага пункта, які б знаходзіўся ў зо-не забруджвання менш як 1 кілометра ад вадкаснага вы-хавання неабходна вызначыць адзін з асноўных напра-маў дзейнасці ўстаноў адука-цыі.

Рэалізацыя ўсіх пунктаў праграмы стала магчымай пры падтрымцы раённай інспекцыі аховы навакольнага асяроддзя і прыродных рэ-

Давайце абмяркуем

Вопыт плюс увага дзяржавы

курсав. Сумесна з ёй тры га-ды назад сярэдняя школа №2 Ёльска была прызнана база-вай па экалагічным выхаван-ні і стала спецыяльным раён-ным вучэбна-метадычным цэнтрам. З дапамогай педа-гогаў і вучняў гэтай школы пры дзюх дашкольных уста-ноў і трох школах створаны "экалагічныя сіяжыні", ідзе падрыўточы этап арганізацыі школьнага лясніцтва.

Вінікі дзейнасці вучняў па прапагандзе экалагічных ве-даў, ахоўе прыроднага багац-ця роднага краю былі прадэ-манстраваны ў ходзе рэспубліканскай акцыі "Дзень публічнай акцыі" (дзень Зямлі, Беларусь, 2001), дзе адзін з дванаццаці прадэ-стаўленых праектаў адзнача-ны дыпламам першай ступені. Гэта яшчэ раз пацвердзіла, што работа ў такім напрам-ку - перспектыўная і, што самае галоўнае, карысная ўсім.

Сацыяльна-эканамічны і экалагічны ўмовы жыцця ў апошнія дзесяцігоддзі ад-моўна паўплывалі на здароўе падрастаючага пакалення. Значна павялічылася коль-касць дзяцей з хронічнай па-талогіяй і функцыянальнымі адхіленнямі. Так, у адной са школ нашага раёна вучонымі былі аследаваны дзевяноста вучняў на ўзровень знаход-жання радыеактыўнага ў ар-ганізме. Вінікі атрым

Дзесятковыя дробы: рацыянальнае і нерацыянальнае

Сёння на старонцы "Методыка" мы прадстаўляем вашай увазе план-канспект урока па матэматыцы ў 5-м класе. Урок па модульнай тэхналогіі распрацаваны настаўніцай матэматыкі 171-й сталічнай гімназіі Любоўю Уладзіміраўнай Грыцкевіч, якая з ахвотай пагадзілася дапамагчы настаўнікам, што працуюць па модульнай тэхналогіі або толькі пачынаюць.

Модуль-3 (М-3)

Складанне і адніманне дзесятковых дробаў

Веды: правіла складання і аднімання дзесятковых дробаў; уласцівасці складання і аднімання; карыстатца і пры складанні і адніманні дзесятковых дробаў.

Умець: выконваць складанне і адніманне дзесятковых дробаў; выкарыстоўваць уласцівасці складання і аднімання пры рашэнні заданняў; прымяняць веданне складання і аднімання дзесятковых дробаў пры рашэнні задач.

Вучэбны элемент-0 (ВЭ)

п.1. Уважліва вывучы ВЭ-1, правіла, выдзеленае тлустым шрыфтам, вывучы напаміны.

п.2. Выканай практычную частку №1. **п.3.** Правер свае адказы па дадатку №1. Калі адказы супаю, то пераходзь да п.4. Калі адказы не супаю, то пераходзь да п.1. У выпадку цяжкасцей звярніся да настаўніка.

п.4. Уважліва вывучы ВЭ-2, паўтары яшчэ раз усе ўласцівасці складання і аднімання.

п.5. Выканай практычную частку №2. **п.6.** Правер свае адказы па дадатку №2. Калі адказы супаю, то пераходзь да п.7. Калі адказы не супаю, то пераходзь да п.4. Калі ўзнікаюць цяжкасці, звярніся да настаўніка.

п.7. Выканай самастойную работу №1.

п.8. Пастаў сабе аднакраву са самастойную работу ў лісткі самакантролю, правяраючы свае адказы па дадатку №3.

Калі ўсе 20 заданняў выкананы правільна, то пастаў сабе "5".

Калі 18 або 19 заданняў выкананы правільна, то пастаў сабе "4".

Калі 16 або 17 заданняў выкананы правільна, то пастаў сабе "3".

У астатніх выпадках - "2".

п.9. Калі ты паставіў сабе "5", то ты майчына! Пераходзь да п.10.

Калі ты паставіў сабе "4", гэта добра, але спачатку зрабі работу над памылкамі. Калі ўзнікаюць цяжкасці, звярніся да настаўніка. Як толькі выканаеш работу над памылкамі, пераходзь да п.10.

Калі ў цябе аднакравы ніжэй чым "4", не адчайвайся. Памятай: дарогу адноўе той, хто ідзе! Табе неабходна вярнуцца да п.1 і пачаць усе спачатку. Удачы табе! У выпадку цяжкасцей звярніся да настаўніка, і я буду рада табе дапамагчы.

п.10. Рашы ўраўненні №1211 (г, д, е).

п.11. Правер свае адказы па дадатку №4. Калі адказы не супаюць, то пастаў кватэру знайсці памылкі. У выпадку цяжкасцей звярніся да настаўніка. Пастаў сабе аднакраву ў лісткі самакантролю за гэтую работу.

"5" - калі ўсе выканана правільна і рацыянальна;

"4" - калі ўсе зроблена правільна, але нерацыянальна;

"3" - калі 2 адказы правільныя.

У іншых выпадках - "2".

п.12. Рашы задачы №1189, 1193, 1194, 1195, 1197, 1198.

п.13. Параўнай свае рашэнні з рашэннямі ў дадатку №5.

Калі рашэнні падобныя і адказы супаю, то пастаў сабе "5" у лісткі самаправеркі і пераходзь да п.14.

Калі не супаюць адзін аднаго, то зрабі работу над памылкамі, пастаў сабе "4" у лісткі самаправеркі і пера-

ходзь да п.14.

Калі ты спраўіўся менш чым з пяццю задачкамі, то паглядзі, якія ў цябе памылкі і, калі зможаш, зрабі работу над памылкамі.

У выпадку, калі ты не ведаеш, як рашаць гэтую-небудзь задачу або не можаш знайсці сваю памылку, звярніся да настаўніка.

п.14. Атрымай у настаўніка кантрольны тэст.

Самастойная работа №1

Выканай дзеянне:

1. $0,26 + 0,45 =$

2. $0,93 + 1,5079 =$

3. $8,003 + 12,707 =$

4. $0,251 + 47,749 =$

5. $75 + 0,25 =$

6. $6,28 - 5,32 =$

7. $0,456 - 0,376 =$

8. $30 - 0,0058 =$

9. $1 - 0,998 =$

10. $2,056 - 1,96 =$

11. $5,27 + 4,2 + 0,628 =$

12. $0,04 + 21,2637 + 8 + 0,7963 =$

Выканай найбольш зручным спосабам:

13. $0,27 + (1,78 + 5,73) =$

14. $21,49 + 73,674 + 31,51 =$

15. $(1,777 + 9,878) + 2,223 =$

16. $37,45 - (26,45 + 8,888) =$

17. $6,73 - (4,73 + 0,87) =$

18. $9,14 - 5,67 - 2,33 =$

19. $13,88 + 8,46 - 2,46 =$

20. $23,63 + 9,78 - 2,63 =$

Тэст да М-3

Варыант 1

1. Выканайце дзеянне:

а) $56,31 - 24,246 - (3,87 + 1,03) =$

б) $100 - (75 + 0,86 + 19,34) =$

2. Хуткасць катара супраць цячэння

11,3 км/г. Хуткасць цячэння 3,9 км/г.

Знайсці ўласную хуткасць катара і яго хуткасць па цячэнні.

3. Спрадзіце выраз:

а) $4,41 + x + 2,59 =$

б) $y - 3,18 - 3,62 =$

4. Знайдзіце значэнне выразу, прымяняючы ўласцівасці складання і аднімання:

а) $(151,324 + 17,09) + 48,676 =$

б) $11,257 + 3,948 + 1,052 =$

в) $(17,392 + 15,869) - 15,569 =$

г) $17,32 - 1,92 - 1,08 =$

5. Мама купіла 4 пірожных. Заплаціўшы за іх, яна атрымала 40 р. рэшты. Калі б мама купіла 6 пірожных, то ёй бы давялося заплаціць 40 р. Колькі каштуе 1 пірожнае?

Варыант 2

1. Выканайце дзеянне:

а) $61,35 - 49,561 - (2,69 + 4,01) =$

б) $1000 - (0,72 + 81 - 3,968) =$

2. Хуткасць катара па цячэнні 42,8 км/г. Хуткасць цячэння 2,8 км/г. Знайсці ўласную хуткасць катара і яго хуткасць супраць цячэння.

3. Спрадзіце выраз:

а) $3,68 + x - 1,58 =$

б) $3,8 + c + 4,7 =$

4. Знайдзіце значэнне выразу, прымяняючы ўласцівасці складання і аднімання:

а) $(48,375 + 23,496) + 7,504 =$

б) $3,84 + 7,59 + 1,16 =$

в) $(14,548 + 12,835) - 3,548 =$

г) $8,37 - 4,96 - 2,37 =$

5. На пакутку 6 значкоў у Касі не хапае 15 р. Калі яна купіць 4 значкі, то ў ёй застанецца 5 р. Колькі грошай у Касі?

Вучэбны элемент-1

Веды: правіла складання і аднімання дзесятковых дробаў.

аднімання дзесятковых дробаў

Умець: выконваць складанне і адніманне дзесятковых дробаў

Дзесятковыя дробы можна запісаць у выглядзе звычайных дробаў, таму правілы складання і аднімання для іх такія ж, як і для звычайных дробаў. Знойдзем суму

$$23,54 + 4,12 = 23 \frac{54}{100} + 4 \frac{12}{100} = 27 \frac{66}{100}$$

роўна 27,66

Гэтую суму можна атрымаць пашаму. Прынцып запісу дзесятковых дробаў такі ж, як і ў натуральных ліках, таму складанне дзесятковых дробаў (як і адніманне) можна рабіць гэтак жа, як і натуральных лікаў, паразрадна, у слупок:

$$\begin{array}{r} 23,54 \\ + 4,12 \\ \hline 27,66 \end{array}$$

Правіла складання (аднімання) дзесятковых дробаў:

Каб складзі (адняць) дзесятковыя дробы трэба:

1. Запісаць складанае (аднімаемае) пад памяншаемым так, каб коска была пад коскай.

2. Выканайце складанне (адніманне) паразрадна, як складанне (адніманне) натуральных лікаў.

3. У атрыманай суме (рознасці) коску паставіць пад коскай ў складанае (пад коскай памяншаемага і аднімаемага).

Калі лікі маюць розную колькасць дзесятковых знакаў, то гэтую колькасць можна ўраўняць, прыпісваючы да дзесятковага дробу справа нулі.

Прыклады:

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,2 + 1,031 = \\ 14,200 \\ + 1,031 \\ \hline 15,231 \end{array}$$

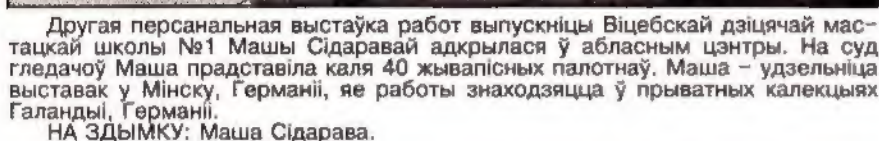
$$\begin{array}{r} 14,2 - 1,031 = \\ 14,200 \\ - 1,031 \\ \hline 13,169 \end{array}$$

лік адняць ад любога складаемага, а потым дадаць другое складаемае.

Формула гэтай уласцівасці:

$$(a+b)-c=(a-c)+b=(b-c)+a \text{ пры ўмове, калі } c \text{ менш чым } a \text{ або } b.$$

Для дзе

Ці ёсць логіка ў матэматыцы, альбо Далучэнне да Сесіі

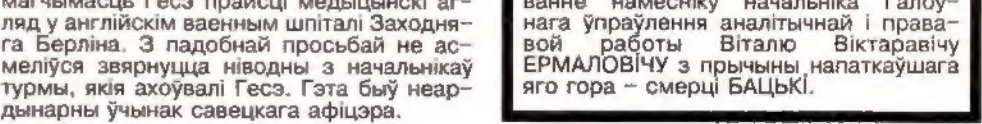
Галоўны рэдактар Аляксандр Гайдук

красная турма, розмішчана ў берлінскім раёне Шпандау. Яна была пабудавана ў XVIII стагоддзі і разлічана на 600 адзіночных камер, дзе многія гады ўтрымліваліся сотні палітыч-

журтства з савецкага боку (яно доўжылася і ў Гэсэ ў камандзіра мір Гаўрылавіч тры разы на ў Гэсэ ў камеры, выслушаргі і просьбы. Адзін раз рачом, які праводзіў агляд,

вання наместнику начальника правоохоронного органу управління аналітичної і правової роботи Віталію Віктаравічу ЕРМАЛОВІЧУ з причини напраткаўшага яго гора – смерці БАЦЬКІ.

красяна турма, розмішана у берлінське раїне Шпандау. Яна була пубдувана у XVIII стагодді і различана на 600 адіначіних камер дзе многіа гады ўтрымлівалі сётні палічч.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства друкарня
дзяства «Беларускі Дом друку», 220013, Мінск, праспект
Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны.
Ірмат А2. Індэкс 3867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12. Заказ № 392
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Тыраж 30.000 экзэмпляраў.